

Kunst in openbare ruimte - Kunst in opdracht - Cultureel erfgoed

Zoë Daniela Cochia

In onze kapitalistische maatschappij waar economisch denken de drijfveer van het leven is geworden, verschijnen in hoog tempo, het lijken wel paddenstoelen, nieuwe versies van mobiele telefoons, elektronische gadgets en Chinese namaakproducten. Hetzelfde gebeurt met kunst. Kunst zelf wil niets, het zijn mensen die kunst willen inzetten om andere doelen te bereiken. Kunst moet innovatieve perspectieven bieden in de openbare ruimte, zeker in achter gebleven wijken waar ongewenste arme bewoners ruimte moeten maken voor koopkrachtige mensen: de Afrikaanderwijk bijvoorbeeld.

Het mag wat kosten, geld doet er niet toe. Het leefklimaat moet verbeteren, zo krijg je de juiste mensen naar de wijk.

Studenten Leisure & Events Management worden ingezet - door middel van kunst en cultuur moet het prettig wonen worden in de wijk. De betrokken ambtenaren gaan er vol voor, ze zijn dol op ontwikkelingen die het hogere doel ondersteunen. Er moet een trend ontstaan, gentrification is geen vies woord, er moet geld omgaan, beroemdheden moeten een podium krijgen. **Reuring, aandacht en geblaf!**

En het geblaf is letterlijk gelukt op de muur van een flat aan de Johannes Brandstraat in de Afrikaanderwijk. De mensen die ik sprak dachten aan een dolle hond; het bleek te gaan om een woedende, gestreste panda.

Het zette me aan het denken. De Amerikaanse street art kunstenaar Aaron "Woes" Martin bleek de geluksvogel die tegen betaling en met dure materialen zijn persoonlijke frustraties weg had mogen spuiten. Zoiets bleek mogelijk tijdens het grootschalige, uitbundige Street art festival Pow Wow.

Woes Martin zegt over zijn motivatie:

"Panda's gaan langzaam voorbij, daarom laat ik ze graag overal achter. Door ze pissig en verergerd te schilderen, door ze een uitdrukking te geven en ze overal te plaatsen, dat is leuk, ik geniet ervan. Ik kwam in contact met veel van mijn mentoren die het doen, "it's fuckin great" ik citeer de kunstenaar, ik ben deze levensstijl begonnen na een bijna fataal auto-ongeluk in 1998."

Wat een egoïstische uitspraak.

Zijn woedende panda's stralen boosheid uit, maar is het dat wel, is het niet meer de slimme promotie van zijn Panda Brand?

Opdrachten in de design en speelgoedindustrie - Disney/Mindstyle, Kampeon, Converse Red, Samsung, Kicks Hawaii, Fitted Hawaii, FLABSLAB Singapore - een herhaling van de narcistische panda in grotere of kleinere steden "all over the world".

Vliegtuig in, vliegtuig uit, uitvoeren en op naar een volgende bestemming om weer een gefrustreerde panda te spuiten. --- Is dat de kracht van autonome kunst?

En hoe zit het met inhoud?

Hoe en door wie worden de keuzes gemaakt die van de stad een wel of niet geslaagd kunstparadijs maken?

Gaat het om een flitsend, vluchtig, kortstondig moment dat geen continuïteit biedt of om visie op langere termijn waarin kunst vol bezinning en aandacht een ander proces in gang zet?

Zou een integer project niet moeten beginnen met vragen, discussie, een nederige opstelling in het veld – de omgeving en de mensen – om daarna met de nodige kennis een gewetensvolle invulling van het project te geven?

En dan gaan mijn gedachten naar onze lokale kunstenares Christine Saalfeld, die al jaren bezig is om de menselijke natuur, de dagelijkse gebaren die erbij horen, de sociale samenleving beter te begrijpen, juist door de openbare ruimte te onderzoeken.

Vanuit deze motivatie ontstaan haar autonome of toegepaste kunstwerken in publiekelijke ruimte, maar ook een paar keer per jaar het kleinschalige, Tentakel kunstfestival dat plaats vindt op verschillende plaatsen in Rotterdam.

Sinds kort werkt ze aan een nieuw project in Polslandsstraat in Tarwewijk, in opdracht van Stadsverfraaiing/Woonstad Rotterdam. In vergelijking met de grootschaligheid in Afrikaanderwijk is de schaal hier veel kleiner. Maar misschien is Tarwewijk nog niet rijp om hip te worden.

Alles begon met de vraag om een muurschildering te maken. Christine zag er meer potentie in en maakte een voorstel om de grijze ambiance te veranderen door aan het project ook groen en een vogelhuis toe te voegen

Zoals wel vaker gebeurt waren de buurtbewoners niet op de hoogte gebracht over het project. De kunstenares had in overleg plannen bedacht en afgestemd. Op het moment dat de kunstenares de ladder opging begon de omgeving te bewegen.

Mensen die hun honden uitlieten of boodschappen gingen doen waren nieuwsgierig naar wat het gebeurde en zo ontstonden spontane, verhelderende gesprekken heen en weer. Christine kreeg een nog duidelijker beeld van de buurt en de behoeftes van haar inwoners.

Een deel van het werk was al gedaan, maar naar aanleiding van deze spontane, menselijke interactie besloten Woonstad en de kunstenares naar verdere aanpassingen te kijken.

Dit is een goed voorbeeld van hoe belangrijk het is om tijd te nemen – die extra tijd betaalt zich zeker uit – om het menselijke aspect transparant te ervaren. Op die manier kan een project worden voltooid met een resultaat waarmee alle betrokken partijen – kunstenaars/ buurtbewoners/ woningcorporatie tevreden kunnen zijn.

Ik heb intuïtief voor de voorgelegde voorbeelden gekozen en nu – nadat alles op papier staat - wordt de vraag – die doorslaggevend voor me is – beantwoord. Waarom kunst in openbare ruimte? Meer antwoorden zijn mogelijk. Antwoorden die weer vragen genereren. Wat betekent in deze tijd cultureel erfgoed. Hoe gaan we ermee om, geven wij het door aan de volgende generatie? En hoe verbinden we ingrediënten die heel verschillend kunnen zijn. Wat is ons geschenk aan de toekomst en wat is de toegevoegde waarde daarvan?

<http://www.woeskimartin.com/>

<https://christinesaalfeld.info/recent-project>